

4. Шовкун-Заблоцька Л.В. Формування ефективного механізму інноваційного менеджменту на підприємствах. *Вчені записки*. 2024. № 36(3). DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu

5. Центр євроінтеграції ДБТУ. Офіційний сайт. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/tsentr-yevrointegratsiyi/>

6. Herman, E., Zsido, K-E. The financial sustainability of retail food SMEs. *Mathematics*. 2023. Vol. 11(15). DOI: <https://doi.org/10.3390/math11153410>

7. Wu N. et al. Do liquidity and capital structure predict firms' financial sustainability? *Sustainability*. 2023. Vol. 15(3). DOI: <https://doi.org/10.3390/su15032240>

ІННОВАЦІЙНО–ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Ісаєвський А.В., здоб. ОС «доктор філософії»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Ю.Л. Філімонов**
Державний біотехнологічний університет

Всупереч викликам повномасштабної війни, український аграрний сектор продемонстрував стійкість, забезпечуючи продовольчу безпеку країни, стабільний експорт аграрної продукції та утримуючи провідні позиції в структурі національного експорту. Проте навіть за умови зростання державної підтримки у 2025 році галузь зіткнулась із низкою серйозних загроз. Крім впливу воєнних дій та кліматичних змін, новими ризиками стали економічні зрушення через зміни політики США, скасування торговельних преференцій з боку ЄС та трансформація глобальних ринків.

У Державному бюджеті України на 2025 рік було передбачено значне збільшення фінансування аграрного сектору порівняно з 2024 роком, коли було виділено 4,9 млрд грн. Основний акцент зроблено на зміцнення розвитку тваринництва, переробної галузі, надання дотацій аграріям, розмінування сільськогосподарських земель, меліоративні заходи та підтримку садівництва. Виділені кошти розподілено наступним чином:

- 1 млрд грн спрямовано на розвиток тваринництва та агропереробки. Ці ресурси будуть надходити до бюджету завдяки проєкту «Земельний банк», який передбачає аукціони з оренди державних сільськогосподарських угідь.
- 4 726 млн грн призначено для виплати дотацій на гектар посівних площ, а також для підтримання утримання великої рогатої худоби, овець і кіз.
- 200 млн грн підуть на будівництво та реконструкцію меліоративних систем, із яких 5 млн грн передано для компенсації сплати ЄСВ сімейними фермерськими господарствами. Додатково 80 млн грн виділено на пільгові безвідсоткові кредити для фермерів.
- 1,37 млрд грн передбачено на грантові програми, зокрема для створення садів і теплиць.

- 1 млрд грн закладено на заходи з розмінування сільгоспземель [1].

Обсяг капітальних інвестицій в економіку України виріс у 2023 р. у порівнянні з 2010 р. у 3,5 рази.; при цьому найвищі темпи зростання даного показника відзначаємо в сільському господарстві – у 5,9 рази, у промисловості – у 4,0 рази і в оптовій торгівлі – у 3,0 рази. Протягом останніх трьох років найвищі темпи приросту капітальних вкладень мали місце у транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності – 53,4 %; у фінансовій та страховій діяльності – 44,7 % і у оптовій та роздрібній торгівлі – 33,5 %. Частка інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство у 2010 – 2023 рр. мала тенденцію до зростання і виросла за досліджуваний період з 6,1 до 10,4 %, що є позитивним моментом розвитку аграрного сектора України під час війни.

У 2023 р. у порівнянні з 2021 інвестиції в аграрний сектор скоротились на 6,5 % на фоні скорочення показника по народному господарству – на 6,0 %. В той же час інвестиції у транспортні засоби виросли на 1,9 %, довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва – на 23,9, а у нематеріальні активи – на 6,9, будинки – 15,4 %. У порівнянні з 2022 р. найвищі темпи інвестицій відмічаємо по таких напрямках, як земля – 87,4 %, житлові будинки – 52,6 %, нематеріальні активи – 50,3, нежитлові будівлі – 37,1, транспортні засоби – 37,0 і довгострокові біологічні активи – 35,7 %.

Основні інвестиційні потоки аграрних товаровиробників у 2023 р. були спрямовані на придбання машин, обладнання і інвентаря – 45,6 %, транспортних засобів – 18,9 %, нежитлові будівлі – 15,7 % і довгострокові біологічні активи – 10,4 %. Вкрай низькі інвестиції було спрямовано на землю – всього 0,2 %.

Аграрні підприємства у 2023 р. порівняно із 2021 р. зменшили придбання активів, що були у вжитку на 28,4 %, а витрати на капітальний ремонт – на 21,2 %, в той же час інвестиції на поліпшення, вдосконалення, реконструкцію і модернізацію виросли на 7,6 %. У порівнянні з 2022 р. напрями інвестиційної діяльності господарств демонстрували позитивний приріст.

Підприємства, що працювали в економіці країни у 2023 р. витратили 17,7 % інвестицій на поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію і 11,5 % - на капітальний ремонт, то сільськогосподарські підприємства відповідно тільки 7,4 і 2,1 %. Проте господарства вклали у придбання та створення нових активів 82,5 % інвестицій, а по економіці в цілому – 66,4 %; у придбання активів, що були у вжитку – 8,1 і 4,4 % відповідно.

Надзвичайно важливим аспектом, на нашу думку, є аналіз не тільки загального обсягу інвестицій в аграрний сектор економіки, а й дослідження масштабів інноваційного інвестування у галузь, визначення його питомої ваги у загальному обсязі їх вкладень. До цієї категорії ми віднесли придбання та створення нових активів і поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію.

Обсяг інноваційних інвестицій у 2023 р. скоротився у порівнянні з 2021 р. на 4,1 % у сільському господарстві і на 3,6 % в економіці в цілому. Проте слід відмітити надзвичайно високу частку інноваційних інвестицій саме в аграрному секторі економіки впродовж всього періоду дослідження, яка є значно вищою за

середні показники, а також їх приріст на 2,2 %, незважаючи на воєнний стан в країні.

Для покращення ситуації та забезпечення стабільності постачання сільськогосподарської продукції в майбутньому, аграрії активно зосереджують зусилля на розвитку інфраструктури зберігання. Це особливо важливо з огляду на те, що ворог знищив овоче- та картоплесховища загальною потужністю майже 150 тис. т. У 2023 році вдалося збудувати близько 15 нових овочесховищ на 20 тис. т. Також станом на грудень 2024 року триває будівництво ще 22 сховищ загальною потужністю близько 25 тис. т, які здебільшого будуть використовуватись для зберігання цибулі та коренеплодів [2].

Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку сільськогосподарських товаровиробників ґрунтується на кількох ключових елементах, які, на наш погляд, відіграють визначальну роль. Насамперед, необхідне поступове оновлення основних засобів, впровадження сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур, утримання худоби, а також врахування особливостей виробничого процесу.

У ході інноваційного розвитку аграрних підприємств модернізація необоротних активів є неминучою, адже технічний потенціал сільського господарства нерідко не відповідає сучасним стандартам. До того ж, дефіцит вільних оборотних коштів ускладнює реалізацію повномасштабного оновлення. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у впровадженні ефективних та рішучих заходів з боку держави для підтримки бізнесу в сільській місцевості [3].

Особливу увагу слід приділити мотивації науковців працювати в сільській місцевості. Постає питання: що може стимулювати молодих спеціалістів іти працювати на село? Потрібні ефективні підходи до залучення талановитих кадрів і створення привабливих умов для їхньої роботи.

Мотиваційний механізм аграрних підприємств повинен відповідати кільком ключовим вимогам: забезпечення рівних можливостей для працевлаштування та кар'єрного зростання на основі критеріїв ефективності роботи; встановлення зв'язку між рівнем оплати праці та її результатами, а також визнання внеску кожного у спільний успіх; створення сприятливих умов для охорони здоров'я, безпеки на робочому місці та добробуту всіх співробітників; формування атмосфери довіри та зацікавленості в досягненні загальної мети, забезпечення відкритого діалогу між керівництвом і працівниками [4].

Запровадження нових фінансових інструментів в умовах глобалізаційних викликів відкриває додаткові перспективи для аграрного сектору національної економіки у сфері формування інвестиційних ресурсів. У цьому аспекті варто підкреслити актуальність таких механізмів, як банківське кредитування, лізингові послуги та інвестування в аграрні проекти, які наразі є досить поширеними і активно застосовуються. Однак ці інструменти значною мірою залежать від стабільності валютного курсу, пріоритетів банківської політики в кредитуванні, а також від невирішеності питань, пов'язаних з ринком землі.

Інформаційні джерела

1. Держбюджет-2025 підписаний Президентом. Які переваги для аграріїв? URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhbiudzheth-2025-pidpysanyi-prezydentom-iaki-perevahy-dlia-ahrariiv> (дата звернення 01.11.2025).
2. В Україні у 2025 році зросте виробництво овочів – прогноз. URL: https://east-fruit.com/uk/novyny/v-ukrayini-u-2025-rotsi-zroste-vyrobnytstvo-ovochiv-prohnoz/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 01.11.2025).
3. Осецький В.Л., Куліш В.А., Інноваційна індустріалізація в агропромисловому комплексі України. URL : http://www.eaprk.org.ua/sites/default/files/eaprk/2020/04/ekonomikaark_2020_4_p_54_65.pdf (дата звернення 01.11.2025).
4. Ми запускаємо дрони, але нікому керувати трактором: в агросекторі шукають шляхи подолання проблеми з кадрами. URL: <https://landlord.ua/news/my-zapuskaiemo-drony-ale-nikomu-keruvaty-traktoromv-ahrosektori-shukaiut-shliakhy-podolannia-problemy-z-kadramy/> (дата звернення 01.11.2025).

РОЛЬ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Клеріні М.Г., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – докт. екон. наук, проф. **В.В. Антощенкова**
Державний біотехнологічний університет

Діджиталізація є процесом, який не можна зупинити, а її вплив відчутний у всіх аспектах нашого життя. Адаптація до нових технологій, використання їхніх переваг та вирішення викликів, які вони ставлять, є ключовими завданнями для сучасного суспільства. Діджиталізація (від англ. digitization) сприяє створенню нових можливостей, підвищенню ефективності, покращенню обслуговування та оптимізації процесів. В агропромисловому виробництві діджиталізація є ключовим фактором, що сприяє підвищенню ефективності, продуктивності і конкурентоспроможності аграрного сектору. Вона охоплює впровадження сучасних технологій, які змінюють традиційні процеси управління і виробництва. Діджиталізація має переваги, такі як підвищення ефективності через автоматизацію, покращення обслуговування клієнтів, розширення можливостей для інновацій та аналізу даних [1, с.25]. Вона також сприяє оптимізації бізнес-процесів, зменшенню витрат, виходу на нові ринки та підвищенню рівня захисту даних (табл.1).

Діджиталізація включає перетворення даних з паперових або аналогових носіїв у цифровий формат; використання цифрових інструментів для автоматизації рутинних завдань, що зменшує необхідність людського втручання і підвищує ефективність; інтеграцію технологій різних технологічних рішень, таких як хмарні обчислення, інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) і великі дані (Big Data) [2], для створення єдиної цифрової екосистеми; поліпшення взаємодії; використання технологій для збору, зберігання та аналізу даних з